ŠTUDIJSKI OBISK V ESTONIJI IN SLOVENIJI

TARTU

2021

LJUBLJANA

Partnerske organizacije
Zavod Bob in MTÜ Tähe Noorteklubi

Sodelujoče organizacije
Parnü MoNo, Youth and Leisure Time Center of Pärnu
Piret Talur - Executive Board Member at NGO Good Solutions
Tallinn Mobile Youth Work department
Tartu Noorsootöö Keskus (Anne Noortekeskus, Lille Noortekeskus)
Mladinska postaja Moste & Javni zavod Mladi zmaji

Publikacija je nastala v okviru projekta strateškega partnerstva imenovanega (Iz)menjava ulične realnosti / (Ex)change street reality s projektno številko: 2020-1-SI02-KA205-015549 med Zavodom Bob (Slovenija) in MTÜ Tähe Noorteklubi (Estonija).
Študijski obiski so bili izvedeni v juliju 2021 (v Estoniji) in avgusta 2021 (v Sloveniji).

BOB
ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE
IN KULTURNE DEJAVNOSTI

Tähe
noorteklubi

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

MOViT

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

CONTENT

Inanjalo

I. Študijski obisk v Estoniji

4 Uvod o projektu
5 Kratka zgodovina o mladinskem uličnem delu v Estoniji
6 Prakse uličnega dela v Tartu
7 Ulična mediacija
10 Transformativna evalvacija
12 Prakse uličnega dela v Talinu
14 Zaključek

II. Študijski obisk v Sloveniji

15 Strateško partnerstvo '(Iz)menjava ulične realnosti'
16 Utemeljena teorija
17 Prakse uličnega dela
20 Intervizije z mrežo
21 Izposoja pripomočkov
22 Kotiček za izmenjavo oblačil
23 Zmajevo sanjanje

Študijski obisk v Estoniji

Ta publikacija je nastala v okviru strateškega partnerstva (Iz)menjava uličnе realnosti, v katero sta vključeni dve organizaciji - Zavod Bob (Slovenija) in Tähe Youth Club (Estonija).

Projekt je nastal na podlagi ugotovitev organizacij, da opazno število mladih še vedno potrebuje dodatno podporo za dvig participacije, predvsem so to ranljivi mladi. Ulično delo z mladimi je eden od možnih načinov dela, ki ga obe organizaciji tudi pri svojem vsakodnevnem delu uporabljata. Ulično delo z mladimi je vedno bolj prepoznan pristop mladinskega dela, saj omogoča doseganje ranljivih mladih (npr. NEET, mladi z migrantskim ozadjem, socialno izključeni mladi), ker ga izvajamo tam, kjer ti mladi so, tj. v njihovem okolju, obenem pa upošteva individualni socialni kontekst in skupnostni vidik. Ulično delo z mladimi je pristop, ki gradi mostove med ranljivimi mladimi in relevantnimi institucijami in je način, kako z ustvarjanjem pozitivne izkušnje udeležbe podpreti ranljive mlade pri njihovi participaciji v širši družbeni kontekst.

Misija obeh organizacij in namen projekta (Iz)menjava je izboljšanje praks uličnega dela z mladimi obeh organizacij, na nivoju podpornih elementov in izvajanja aktivnosti z namenom večje vključenosti in dviga participacije ranljivih mladih. Razvili smo projekt izmenjave praks, vrstniško intervizijo in povratno informacijo za opolnomočenje izvajalk_cev in organizacij, ki izvajajo ulično delo z mladimi preko izmenjave dobrih praks med Zavodom Bob in Tähe Youth Clubom. V sklopu projekta smo izvedli dva študijskega obiska (enega v Estoniji med 11. in 17. julijem 2021, enega v Sloveniji med 18. in 25. avgustom 2021) za 14 udeleženk_cev - na podlagi katerih je nastala pričujoča publikacija dobrih praks. Da bi odgovorili na potrebe smo identificirali vire moči in dobre prakse obeh organizacij.

Na obeh študijskih obiskih smo delili dobre/obstoječe prakse in vire, ki smo jih identificirali, podali povratne informacije in jih reflektirali, pa tudi iskali možne izboljšave, ki so služile kot osnova krepitev prakse partnerskih organizacij.

Kratka zgodovina o mladinskem uličnem delu v Estoniji

Kot osnovo smo najprej pregledali zgodovino uličnega dela v Estoniji, kar je bil predpogoj za nadaljnjo razumevanje celotne slike.

Začetki segajo v leto 1997, ko so kot prve, cerkve začele v Tallinu delati z otroci na ulici. Leta 1999 se je vzpostavil Zakon o mladinskem delu. Posledično, s socialnim delom so se začele istega leta ukvarjati tudi nevladne organizacije (primer: NGO Öökull v mestu Tartu), ki so takrat tudi same začele izvajali ulično delo. Leta 2001 je se je koncept mladinskega dela razdelil na področja in sicer na "posebno mladinsko delo", kar pomeni ustvarjanje razvojnih predpogojev za mlade, ki živijo v tveganih okoliščinah in/ali problematičnem vedenju, z aktiviranjem njihovih sposobnosti in spretnosti ter povečanjem njihove motivacije. Drugo področje pa izpostavlja pomembnost individualnega pristopa, projekte uličnega dela ter odbore za vprašanja mladoletnic_kov (ki skrbi za področje preprečevanja kaznivih dejanj mladoletnih oseb). Od leta 2005 - 2007 so v Tallinu potekali seminarji s predstavnicami_ki mednarodnega društva za mobilno mladinsko delo, kar je prispevalo, da se je leta 2007 začel pilotni projekt v Tallinu in sicer izvajanje mladinskega uličnega dela s pomočjo metode Sprecht-a. Leta 2010 se je začel 3 letni program promoviranja mobilnega uličnega dela, ki je bilo koordinirano s strani Združenja Estonskih odprtih mladinskih centrov. Med 2011 in 2013 se je zato začelo mobilno mladinsko delo v Estoniji širše izvajati. Področje "posebnega mladinskega dela" se je leta 2014 nehalo uporabljati, se pa je od leta 2015 začelo promovirat mobilno ulično delo s strani Jamstva za mlade, prek teh programov pa se dosega NEET's mlade. Nekatere občine so glede na rezultate nadaljevanje s financiranjem terenskega uličnega dela (Tallin, Tartu). Leta 2017 se je prekinil Odbor za vprašanja mladih, saj se je prepoznalo da je delo z mladimi skupna odgovornost. Od leta 2019 pa večina občin (Parnu, Haapsalu, Saaremaa) mladinsko mobilno ulično delo kontinuirano financira; čemur je Covid-19 dodal zagon.

Prakse uličnega dela v Tartu

V sklopu študijskega obiska sta se nam predstavila dva mladinska centra v Tartuju. Mladinski ulični delavki iz Tahe Noorteklubi sta nam razložili kako v tem mestu poteka mladinsko ulično delo. Mladinska centra, ki smo si ju ogledali sta bila zelo prostorna, svetla, dobro opremljena z stvarmi za kreativno in konstruktivno preživljanje prostega časa ter za razvijanje osnovnih socialnih in življenjskih veščin (npr. kuhinja, računalnik, namizne in druge igre ipd).

Zanimiva se nam je zdela predvsem informacija, da se mora vsak_a mladinska_ki delavka_ec, ki je zaposlen_a v mladinskem centru vsaj enkrat mesečno pridružiti mladinskim uličnim delavkam_cem pri izvedbi mladinskega uličnega dela. Zelo zanimiv primer dobre prakse v Tartuju se nam je zdela tudi tako imenovana "car free avenue". Gre za enomesečni dogodek, ki je organiziran v centru mesta Tartu vsako poletje Tam je postavljen tudi zunanji mladinski center. Center je tako postavljen v življenjski prostor mladih, tj. na ulico, obenem pa je zaradi znamenite rdeče barve, zanimive arhitekturne zasnove in mnogih aktivnosti, ki jih ponuja zelo atraktiven tudi za druge generacije. Pri tovrstnem pristopu pa ob enem raste prepoznavnost mladinskega dela v širši skupnosti. Tamkajšnje mladinske_ki ulične_i delavke_ci so veliko časa in pozornosti namenjale obiskovalkam_cem, jim razlagale_i kaj je namen projekta, ter se družile_i in pogovarjale_i z njimi. S tem so v prvi vrsti dobro zastopale_i svojo organizacijo, po drugi strani pa preko različnih socialnih aktivnosti navezovale_i stik z mladimi.

Med študijskim obiskom se nam je predstavila tudi organizacija MoNo Parnu. Ta deluje v Estonskem mestu Parnu od leta 2019 dalje, z uličnim delom pa so pričeli, da bi naslovila socialne težave v mestu - predvsem nered na avtobusni postaji Parnu ter zaradi nasilja mladih v centru mesta, kjer je v pretepu življenje izgubila ena oseba. Sprva je bilo ulično delo v organizaciji predvsem le majhen del institucijskega dela Parnu mladinskega centra, od leta 2020 dalje pa je postala samostojna ekipa mladinskih uličnih delavcev, ki je financirana iz strani občine Parnu. Kot ena izmed zanimivih praks, ki jih ekipa Parnu izvaja pri svojem delu je ulična meditacija. Ulična mediacija temelji na restorativni pravičnosti. Kako ta poteka? Ulična mediacija vedno temelji na primeru (spor, konflikt, pretep, ustrahovanje, ...) za katerega mladinske_iulične_i delavcke_ci izvemo preko tega, da ga vidimo, slišimo, smo obveščeni glede primera od mladih, se mladi med seboj o tem pogovarjajo. Mladinske_i uliče_i delavke_ci nato prek pogovora, mlade povabimo k temu, da bi za razrešitev primera uporabili mediacijo[1]. Mediacija vedno temelji na prostovoljnosti - udeleženke_ci lahko kadarkoli izstopijo iz procesa ali v določenem procesu ne sodelujejo. Naloga fasilitatork_jev pa je, da ustvarjajo varen prostor in mlade vodijo in motivirajo, da ostanejo in sodelujejo procesu. V ekipi mladinskih uličnih delavk_cev se potem izbere dvojico mladinskih uličnih delavk_cev (tandem), ki bo mediacijo izvajal_a. Pri izbiri je pomembno, da je izbrana dvojica neopredeljena do primera in/oz mladih, s katerimi bo mediacijo izvajala (da se mladih ne pozna že vnaprej, ...). V naslednjem koraku, dvojica, ki facilitira proces z vsako izmed vključenih strani posebej izvede predhodno srečanje, kjer pridobi osnovne informacije o primeru, kaj so potrebe vključenih, prostor, da se vključeni razbremenijo (ventilacija), raziskuje koga bi bilo potrebno še vključiti in strahove.

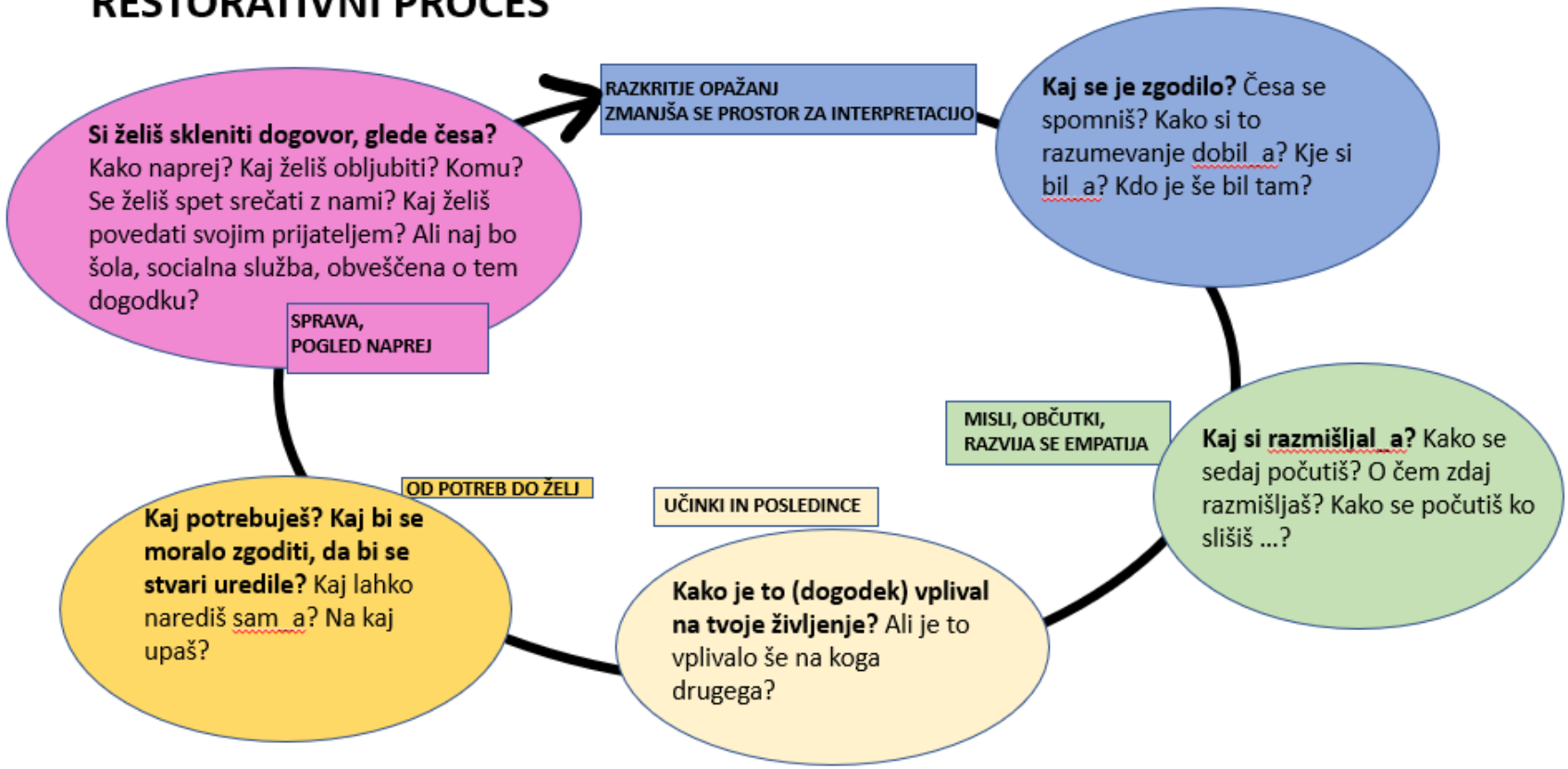
Po zaključenih predhodnih srečanjih se izvede sama mediacija, ki je sestavljena iz naslednjih elementov:

1. Raziskovanje dogodka(ov) - Kaj se je zgodilo?
2. Raziskovanje izkušenj, misli in občutkov ob dogodku.
3. Kakšen učinek je imel dogodek na vključene osebe?
4. Kakšne so želje?
5. Kako iti naprej?

Primeri vprašanj med procesom mediacije:

1 Njihove_i mladinske_i uliče_i delavke_ci so veščine ulične mediacije osvajale_i v okviru tridnevnega intenzivnega treninga Finske NGO https://asemanlapset.fi/en/.

RESTORATIVNI PROCES

Med samim procesom mediacije je izrednega pomena, da se spoštujejo pravila, ki jih predstavimo na individualnih srečanjih in na njih opomnimo na začetku mediacije.

Najpomembnejša pravila procesa so:

1. Smo na strani vseh v procesu.
2. Med procesom ne iščemo storilke_ca.
3. Ne obtožujemo nikogar.
4. Mediator_ka daje vsem možnost, da spregovori.
5. Naenkrat govori lahko le ena oseba.
6. Izražanje čustev je ok, agresija ni ok.
7. Govorimo samo o sebi.
8. Vsi se morajo počutiti varno.
9. Ko se izražamo uporabljamo obliko "jaz...".
10. Vsi se morajo počutiti varno.
11. Zaupnost.
12. Mediatorke_ji so tisti, ki proces vodijo.

Po zaključeni mediaciji se sprejmejo določeni dogovori, ki se jih dokumentira, naredi kopije za vse vključene in ob koncu vsi vključeni dokument podpišejo. Po sami mediaciji, se fasilitatorke_ji in vključeni v proces srečajo na srečanjih, kjer se preverja, kako so v vmesnem času bili; kako so se izpolnjevali dogovori; za razbremenitev (ventilacijo).

Transformativna evalvacija

transformativna evalvacija

Tretji dan študijskega obiska v Estoniji nam je nekdanja Vodja mladinske službe v Mestni upravi Tartu, predstavila dobro prakso preverjanja kvalitete in rezultatov svojega dela, za namen vpeljave izboljšav v svoje delo ter za namen predajanja rezultatov pomembnim odločevalkam_cem (lokalna skupnost, šole, fakultete, policija, financerji,....). Metoda zahteva odgovore od udeleženke_ca,ki jih nato mladinska_i delavka_ec s pomočjo udeleženke_ca napiše. Poleg zapisa mladinska_i delavka_ec doda svoj pogled na njen_egov napredek, ta dokument pa se nato preda v pregled različnim deležnikcam_kom (fakultete, policija, CSD, starši ...), ki na zapisano podajo komentar- to pa omogoča vrednotenje procesa dela s treh različnih perspektiv. Obenem pa metoda omogoča udeleženkam_cem, da reflektirajo svoj napredek tekom časa, ko so bili v stiku z mladinsko_im uličnо_im delavko_cem. Ta metoda se imenuje transformativna metoda evalvacije, ki s pomočjo različnih vprašanj skrbi za napredek in profesionalni ter osebni razvoj mladinskih uličnih delavk_cev.

Metoda se osredotoča na izboljšave, na pozitivne izide in na to, da se nekaj spremeni v življenju udeleženk_cev, obenem pa v ospredje postavlja njihovo znanje. Predvsem se je potrebno zavedati, da sam proces vpliva na izide evalvacije in zavedanje, da kombiniranje različnih udeleženk_cev omogoča, da opazimo različne pozitivne izide in več možnih izboljšav. Osredotoča se tudi na vlogo izvajak_cev, ki skrbijo za napredek pri ocenjevanju, vrednoti kakšno vlogo imajo udeleženke_ci in kako ocenjujejo, ter stremi k kontinuiranemu izboljševanju. Metoda v ospredje postavlja refleksijske prakse, saj se je potrebno zavedati, da ni končnega dobrega in končne resnice, ko pride do možnosti izboljšav. Metoda izpostavlja dilemo glede tega, kdo je tista_i, ki lahko odloči kaj je "dobra praksa"? Transformativna metoda evalvacije temelji na treh pomembnih stebrih in sicer:

- "hvaležno povpraševanje" - pristop, ki temelji na virih moči in se sprašuje "Kaj deluje in zakaj deluje?";
- drugi steber je participatorna evalvacija, ki ceni znanje udeleženk_cev in promovira refleksijo in kolektivno analizo;
- ter tretji steber, ki omogoča transformativno učenje; saj je evalvacija del intervencije- je preprost in fleksibilen proces, ki krepi mehanizme povratnih informacij.

Transformativna evalvacija se prične s predhodnim delom, kjer si zastaviš načrt in cilje na katere želiš, da se udeleženka_ec osredotoči, kar mu nakažemo z osnovnim vprašanjem:
- Kaj meniš, da je največja sprememba, ki se ti je zgodila, ker si začel_a obiskovati mladinski center?

Nato udeleženke_ci dobijo nalogo, da odgovori na vprašanja. Ko so zgodbe zapisane, sledi analiza izvajalk_cev uličnega dela (različne_i mladinske_i delavke_ci), ki skupaj izberejo zgodbo, ki odraža največ spremembe. Mladinska_i delavka_ec izbere tudi relevantne odločevalke_ce, ki jih bo vključil_a v proces evalvacije in poskrbi, da ti zapišejo svoje povratne informacije. To omogoča meta evalvacijo, ki zagotavlja močne dokaze o vplivu programa in olajšajo proces odločanja o njem. Rezultati meta evalvacije pomagajo in povečujejo zaupanje zainteresiranih strani in pomembnih odločevalk_cev. Rezultati meta evalvacije pomagajo pri večanju zaupanja s strani zainteresiranih odločevalk_cev in vodij programov v rezultate evalvacije.
Omejitve, ki jih ima metoda transformativne evalvacije je predvsem to, da uporabljajo samo pozitivne zgodbe, z namenom, da bi bil prikazan pozitiven vpliv programov z namenom prepričanja odločevalk_cev. Bolj kot vključujoč, je proces izbiren, saj se vzorči namensko. Prav tako pa potencialno manipulacijo tistih, ki pripovedujejo zgodbe. Vendar pa kljub temu ima svoje prednosti in sicer zavzetost, ki razvija evalvacijsko pismenost različnim ciljnim skupinam (mlade_i, mladinske_i delavke_ci, odločevalke_ci), opredeljuje izživeto izkušnjo in njen vpliv na posameznika, razvija razumevanje pomena "kaj? in "kako" v praksi; opolnomočuje, osvobaja in krepi vse vključene.

Transformativno vrednotenje je pristop k merjenju učinka, ki skozi celotno evalvacijo namerno vključuje zainteresirane strani, zlasti iz marginaliziranih skupin; pomaga prepoznati, razumeti in razkriti več edinstvenih izkušenj z izdelkom ali programom. Metodo smo mladinske_i delavke_ci iz Slovenije prepoznali kot pomembno, saj zaradi kvalitativnih vplivov naših programov, težko statistično predstavimo rezultate, metoda pa omogoča prenos mnenj različnih vlog v samem procesu. Omogoča tudi lažji doseg in predstavitev rezultatov, obenem pa z vključevanjem odločevalk_cev omogoča tudi odločevalkam_cem osebni vidik udeleženko_ca in vpliva, ki ga je program imel nanj_o, obenem pa tudi način dojemanja posameznice_ka s strani mladinske_ga delavke_ca. Kot izhodiščno vprašanje bi uporabili raje "Kaj je bilo dobro in kaj bi spremenil v celotnem procesu?", kar bi se navezovalo tako na proces, kot tudi odnos sebe in mladinske_ga delavke_ca.

Prakse uličnega dela v Talinu

Zadnji dan študijskega obiska smo spoznali ekipo mladinskih uličnih delavk_cev iz Estonske prestolnice Tallina MOBIILNE NOORSOOTÖÖ TALLINNAS. Že struktura ekipe je edinstvena v tem, da vključuje osem mladinskih delavk_cev ter enega koordinatorja, ki so polno zaposlene_i za izvajanje mladinskega uličnega dela. Izvajajo obliko t.i. mobilnega mladinskega dela2 , prakso pa so razvili pod vplivom praks iz Nemčije (specifično Stuttgarta oz. nemškega utemeljitelja mobilnega uličnega dela Walterja Sprecha) in Nizozemske. Razvoj mobilnega uličnega dela se je (v Estoniji) začel nekje v letu 2014 in bil takrat razumljen kot precej radikalna ideja, saj ga je zaradi manka kratkoročnih rezultatov oz. indikatorjev težje zagovarjati. Danes njihova metodologija mobilnega uličnega dela vključuje 1) detaširano in outreach obliko uličnega dela 2) Individualno delo, 3) delo s skupinami (skupni ogledi muzejev, razstav ko mladim omogočijo brezplačen vstop), 4) skupnostne aktivnosti (vzpostavljajo še neobstoječe aktivnosti, npr. turnir nogometa, prostovoljska pomoč, dogodki urnbane kulture, itd.) in 5) mreženje.

Poleg neposredne prisotnosti na terenu, so mladim 24/7 na voljo za 2) individualno delo preko a) socialnih omrežjih (IG,Fb) in telefona (dnevno eden od zaposlenih prevzame to nalogo) in b) v živo, kjer se z mladimi sestanejo na krajih, kjer se mladi počutijo udobno. Vsak mlad človek, ki za to izrazi potrebo dobi mentorico_ja, ki mu_ji je na voljo do tedaj, ko se sam_a posameznica_ik odloči, da je ne potrebuje več. Vlogo mladinske_ga delavke_ca razumejo predvsem kot mediatorko_ja, ki mlade pomaga usmerjati na pravo pot, ki stalno zbira informacije o mladih in preverja njihove potrebe.

Kot mladinske_i lične_i delavke_ci, ki delujejo izven institucije se zavedajo pomena povezovanja z lokalnimi deležniki, zato imajo vzpostavljeno mrežo s partnerji (policija, šole, nevladne organizacije) s katerimi se sestanejo mesečno. Izmenjujejo si informacije o aktualnem dogajanju (mladinske_i delavke_ci so tisti, ki glas iz ulice prenašajo naprej, odločevalkam_cem in dejujejo kot mediatorke_ji med različnim skupinami) in skupaj razmišljajo kako izboljšati aktivnosti in storitve za mlade.

Prvi dve leti sta bili bolj projektno zasnovani, a so se zavedali, da je za sistematični in dolgoročnejši razvoj področja pomembna podpora odločevalk_cev in že leta 2016 jih je mestni svet prepoznal kot pomembne akterke_je, pripomogla pa je tudi podpora župana, ki je v preteklosti bil tudi sam akter v mladinskem sektorju. Poleg podpore mestnih oblasti so dobro prepoznavni tudi v skupnosti, kjer delajo, ter med učitelji_cami in dijaki_injami na lokalnih

2 Termin mobile youth work je v Estoniji nekoliko nejasen, gre pa za t.i. umbrella termin, ki vključuje detaširano (detached) in online mladinsko delo

šolah. K prepoznavnosti pripomore že uveljavljena kratica "MoNo", ki po naše pomeni mladinsko uličnо delo. Beseda gre hitro v uho, ker je preprosta in kratka. To kratico vestno uporabljajo tudi na svojih promocijskih materialih in stickerjih, ki jih je opaziti na lokacijah, kjer delujejo. Da bi stickerje še bolj približali mladim, so med mladimi izvedli natečaj za dizajn stickerjev in na koncu izbrane tudi natisnili, sedaj pa te stickerje delijo med mladimi na ulici. Zaradi opisanih karakteristik, je njihov pristop uličnega dela dobra praksa po kateri se zgledujejo tudi drugi.

Mladinske_i uличne_i delavke_ci so že dve leti na terenu redno prisotne_i vsak dan, tj. sedem dni v tednu, takrat ko gre za prosti čas mladih. V začetku so se otepali dela ob nedeljah, a sčasoma spoznali, da je to dan, ko se mladostnicam_kom in mladim povečujejo frustracije povezane s šolo (sploh, če so nepripravljeni na ponedeljek).

Koliko časa preživijo na terenu se odločajo mladinske_i uличne_i delavke_ci glede na aktualne potrebe na lokaciji (mappirajo3 dogajanje v mestu in kadar se organizira kakšna zabava gredo tja, saj vedo, da mladoletni ne bodo imeli vstopa in se bodo zadrževali pred klubom), vedno pa delujejo v paru. Pred odhodom na uličnо delo zberejo tudi vse aktualne informacije o delovanju (in aktivnostih) mladinskih centrov. Ker je tudi v Tallinu prisotno veliko rusko govoreče mladine, pazijo da vsaj en mladinska_i uлična_i delavka_ec govori rusko in pozna rusko kulturo (ruščino govori 6 od 8 uličnih delavk_cev, vendar je bolj kot jezik pomembno tudi poznavanje ruske kulture), tako da tudi lažje vzpostavi avtentičen stik z mladimi. Povedo, da je med rusko in estonsko mladino opaziti precejšno separacijo, tako da so prisotni v kar nekaj naseljih, kjer prevladuje ruska mladina. Pri tem izpostavljamo, kot pozitivno, da so njihova ciljna skupina vsi mladi, ki se zadržujejo na ulicah in ne samo tisti, ki so bolj izpostavljeni ranljivim situacijam. Pri vzpostavljanju stika ne sklepajo o potrebah mladih, vzpostavljajo ga z načeloma vsemi, pri čemer se jim približajo preko njihovih zanimanj in hobijev (npr. rolkanja).

3 Danes mobilno uličnо delo spada in se financira pod okriljem oddeleka za izobraževanje Tallinske občine.

Zgoraj opisane metode, pristopi in prakse mladinskega uličnega dela v Estoniji definitivno niso edine, ki smo jih tekom tedenskega študijskega obiska imeli možnost spoznati. Na primer uporabljali smo tudi metodo backcastinga, ki deluje obratno kot forecasting, kar je bilo veliko težje izvesti, kot smo na začetku pričakovali, saj zahteva, da izhajaš iz vizije in se pomikaš proti prvim korakom, ki jih moraš spremeniti, navadno razmišljamo v zaporedni smeri in šele na koncu vzpostavimo vizijo projekta. Omogoča pregled iz druge strani in do sedaj nam je pri načrtovanju projektov velikokrat pripomogla pri spreminjanju perspektive in odpiranju novih vpogledov v samo načrtovanje. Zgornji zapis pa zajema in izpostavla zgolj tiste prakse, ki so se nam tekom študijskega obiska zdele najbolj zanimive in uporabne za nadaljnje vpeljevanje v svoje obstoječe prakse.

Zaključek

Študijski obisk v Sloveniji

V okviru mednarodnega projekta sodelovanja '(Iz)menjava ulične realnosti' smo s skupino predstavnic_kov organizacije Tähe Youth Club v tednu od 18. do 25. avgusta leta 2021 obiskali Zavod Bob.

V času študijskega obiska smo se seznanili z delom Zavoda Bob. Dobili smo vpogled v generalno delovanje organizacije, v prakse Bobovih mladinskih centrov in uličnega dela z mladimi ter v teoretične temelje, po katerih usmerjajo svoje delovanje. Poleg tega smo se osredotočili tudi na izmenjavo znanj in izkušenj z mreženjem v kontekstu uličnega dela z mladimi. Poseben bonus pa je bil, da so nam predstavili nekaj primerov dobre prakse pri sodelovanju s šolami in dejavnosti izbranih partnerskih organizacij.

V nadaljevanju bomo predstavili nekatere izmed zanimivejših metod in praks, ki so nas nagovorile. Pri tem se večinoma osredotočamo na dve področji delovanja - ulično delo z mladimi in mreženje.

V kontekstu uličnega dela z mladimi se v Estoniji teoriji in raziskavam, ki usmerjajo mladinsko delo, posveča dokaj malo pozornosti. Čeprav se ulično delo z mladimi izvaja v več mestih (npr. v Tallinnu, Tartuju, Pärnuju, Kuressaareju, Haapsaluju), je teoretska podlaga tega dela večinoma precej šibka. Prav zaradi tega si želimo najprej opozoriti na teorijo osnovano na podlagi novih metod in praks tega projekta. Ekipa Zavoda Bob je uporabila metodo utemeljena teorije, da je izoblikovala teoretsko podlago za ulično delo z mladimi.

Glede na izkušnje Zavoda Bob je razvijanje teorije s pomočjo te metode potekalo v petih glavnih korakih (nekatere od njih so izpeljali vzporedno):

1. Zbiranje podatkov povezanih z mladino in urbanim prostorom;
2. Kodiranje podatkov in analiza;
3. Priprava teorije na podlagi analize in drugih, že obstoječih teorij zadevnega področja pri praktičnem izvajanju uličnega dela z mladimi;
4. Izvajanje tako nastale teorije v praksi (t.i. testiranje)
5. Nadaljnji razvoj in dopolnjevanje teorije na podlagi prakse.

Ekipo, ki je zasnovala osnovano teorijo, je sestavljalo pet mladinskih delavk_cev različne izobrazbe (psihologinja, antropologinja, pedagoginja, socialna pedagoginja, andragoginja). Proces razvijanja teorije je trajal kakšno leto in plod tega dela je, da ima ekipa Zavoda Bob zdaj trdno teoretsko podlago, s pomočjo katere lahko usmerja izvajalke_ce uličnega dela z mladimi. Na podlagi tako nastale teorije usposabljajo nove mladinske delavce tako v okviru svoje organizacije kot zunaj nje (npr. v mreži).

V času študijskega obiska smo spoznali različne prakse uličnega dela, kot ga izvajajo Zavod Bob in njihovi partnerji. Imeli smo tudi priložnost opazovati dve različni praksi uličnega dela. Prvo smo poimenovali Večerno ulično delo, drugo pa Lokacijsko specifično ulično delo.

Večerno ulično delo

V okviru tovrstne prakse dva mladinska delavca delujeta na vnaprej dogovorjenem področju pozno zvečer, z namenom popestritve repertoarja vedenja mladih v javnem urbanem prostoru (npr. odlaganje smeti v koš; poslušanje glasbe, ne da s tem motijo druge itd.). Pri tej praksi so ciljna skupina predvsem mladi v poznih najstniških let ter mladi odrasli. Večerno ulično delo izvajajo predvsem na področjih, ki veljajo za priljubljena nočna zbirališča mladih. Delo se začne ob 21:00, kar pomeni, da mladinske_i delavke_ci opravljajo svoje delo na teh področjih pozno zvečer. Gre predvsem za večje parke, zelene površine ob reki, itd.

Osnovne informacije: V Ljubljani obstaja nekaj večjih zbirališč za mlade (v starosti od 15 - 26 let), kjer se srečujejo ob večerih. Manjše in večje skupine se tam pogovarjajo, uživajo alkohol in tobačne izdelke, občasno tudi droge, poslušajo glasbo, plešejo in podobno.

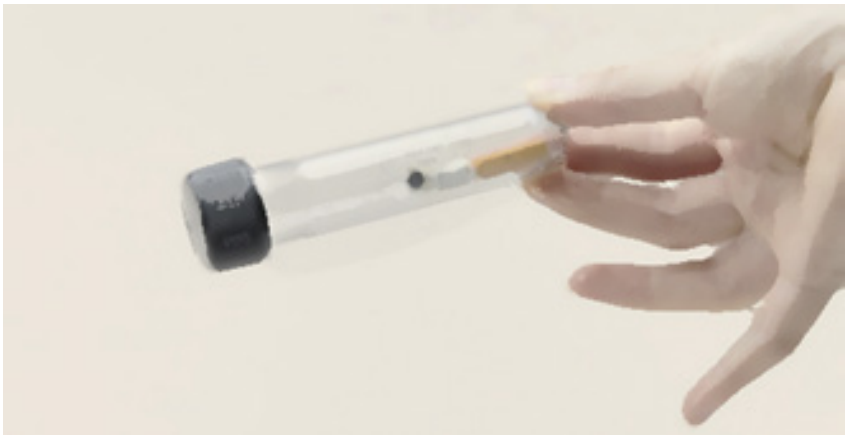
V očeh predstavnic_kov krajevnih oblasti so takšna področja problematična, saj mladi, ki tako preživljajo prosti čas, onesnažujejo okolico, pojavlja pa se tudi vandalizem. Takšno vedenje negativno vpliva na okoliške prebivalke_ce, zato so se nekateri krajevni oblastniki že odločili pritegniti k sodelovanju mladinske organizacije, da se spopadejo s temi težavami. Mladinske_i lične_i delavke_ci Zavoda Bob redno obiskujejo določena problematična področja, da bi s pomočjo uličnega dela z mladimi naslovili te težave.

V okviru večernega uličnega dela sta se mladinski_a delavki_ca pomikala naokrog po območju in izmenično navezovala stike z mladimi zbranimi v manjših skupinah. Teh mladih mladinski_a delavki_ca večinoma nista poznala. Delavki_ca sta se jim predstavili_a in se z vsako skupino pogovarjali_a približno 3 do 10 minut.

Teme pogovorov so zadevale načrte za zvečer in druga zbirališča, odmetavanje ostankov in smeti v koše, zbiranje cigaretnih ogorkov v pepelnik, primerno glasbo za hrupni javni prostor, upoštevanje drugih uporabnic_kov javnega prostora, itd. Tekom pogovora sta mladinski_a delavki_ca na kratko poskušala načeti tudi to, kako druge_i prebivalke_ci mesta gledajo na vedenje mladine, pa tudi s kakšnimi težavami se srečujejo mladi in kako bi jih bilo mogoče rešiti.

Če je bilo le mogoče, sta pohvalili_a primerno vedenje mladih, kadar je bilo potrebno, pa sta jih tudi na spodbuden način opomnili_a na primerno obnašanje v javnem prostoru. Mladim sta tudi delili_a žepne pepelnike, označene z logotipom Mreže Mlada ulica in kontaktnimi informacijami, kondome, idr.

Če so mladi pokazali zanimanje za mladinsko delo, sta jim izvajalki_ca ponudila tudi informacije o tej tematiki (npr. kakšne so priložnosti za mlade v mestu, kdaj bo kakšen dogodek za mlade, itd.).

Lokacijsko specifično ulično delo

V okviru prakse lokacijsko specifičnega uličnega dela mladinske_i delavke_ci ponujajo celo vrsto podpornih dejavnosti za vključevanje mladih v skupnost in preprečevanje tveganega vedenja mladih, ki živijo in/ali preživljajo čas na specifičnem območju ali lokaciji. Ciljna skupina tovrstne prakse so večinoma mladi v starosti 15 do 18 let. Mladinski delavci so z njimi večinoma stopali v stik popoldne ali proti večeru (ulično delo, na primer, se tako začenja ob 17h ali 18h). Tu so mladinske_i delavke_ci že prej navezali primarni stik z večino mladih, ki so se udeleževali aktivnosti.

Lokacijsko specifično ulično delo izvajajo večinoma na igriščih, v parkih in na drugih zelenih površinah v predelih, kjer se večinoma nahajajo blokovska naselja. V okviru dela so se z mladimi, ki preživljajo več časa v okolici, dogovorili za termine, lokacije in aktivnosti prihodnjih srečanj. Z mladimi so igrali različne igre (igre z žogo, namizne igre, itd.), razpravljali o temah, ki se tičejo mladih (npr. navezovanje stikov in ohranjanje prijateljstev, prostočasne dejavnosti, itd.), organizirali so skupne piknike in druge dogodke, kamor so povabili tudi druge člane skupnosti.

Tekom lokacijsko specifičnega uličnega dela so mladinske_i delavke_ci dlje časa ostajali na eni lokaciji, v primerjavi z večernim uličnim delom je bilo opazno manj pomikanja naokrog. To je omogočilo, da so bili stiki, ki so jih z mladimi vzpostavili v okviru ene seanse uličnega dela, daljši in globlji. Mladinski delavci so bili v interakciji z mladimi večinoma po 15 do 60 minut naenkrat. Na podlagi potreb mladih so mladinske_i delavke_ci tekom uličnega dela mladim nudili tudi primarno svetovanje.

Obe praksi v tedenskih ciklih zaposleni izvajajo tekom celotne sezone uličnega dela (se pravi od pomladi do jeseni), različne dejavnosti so bile razporejene na različne dneve (npr. lokacijsko specifično ulično delo ob torkih, večerno ulično delo pa ob petkih). Obe praksi so opravljali sistematično, dobro premišljeno, vsebinske aktivnosti so bile pripravljene tako, kot je treba.

Intervizija je v Mreži Mlada ulica (uličnо delo z mladimi) pogosta praksa. Mladinske_i delavke_ci Zavoda Bob vodjo mrežo. Vse_i predstavnice_ki članic_ov mreže sodelujejo v intervizijah na podlagi potreb. Pri tem sodelavke_ci razpravljajo o rešitvah za različna vprašanja, obenem pa se lahko učijo drug od druge_ga.

Fasilitatorke_ji se izmenjavajo, to zagotavlja, da ima vsak_a član_ica mreže priložnost razvijati komunikacijske in vodstvene veščine. To tudi pomeni, da si vse_i člani_ce mreže delijo odgovornosti in če kak član ugotovi, da nima dovolj resursov, da bi lahko v zadostni meri doprinesel k mreži, lahko to pove na koncu vsake seanse uličnega dela ali pa na začetku naslednje. Ulično delo v Ljubljani izvajajo od pomladi do jeseni.

Pričakovanja in načela delovanja so določili sporazumno z vsemi udeleženimi stranmi v mreži (vključno s financerjem, ki je v tem primeru mestna občina). Vsaka od članic v mreži sodeluje zato, da mlade uvaja v svojo organizacijo in da najde nove mlade, s katerimi lahko sodeluje, udeležujejo pa se tudi študijskih obiskov in drugih aktivnosti v okviru programov Erasmus +. S tem dokazujejo, da so mladinske_i delavke_ci zavezane_i kakovostnemu mladinskemu delu in trajnostnemu razvoju le-tega s svojim znanjem in veščinami.

V času obiska smo bili priča, kako gladko je tekla komunikacija med člani _cami mreže. Iskrene povratne informacije so dobrodošle in zaželene. Seveda se je morala zaradi pandemskih razmer v tem času mreža srečevati virtualno, kar je vplivalo na motivacijo osebja, na finančna sredstva namenjena storitvam, pa tudi na same stike z mladimi, pa vendar lahko na podlagi videnega trdimo, da je delo Mreže Mlada Ulica zelo pohvalno.

Da bi zagotovili, da imajo vse_i člani_ce mreže dostop tako do literature o metodologiji (uličnega) dela z mladimi kot do za to potrebnih pripomočkov, je Mreža Mlada Ulica ustanovila skupno izposojevalnico knjig in opreme, ki jo lahko uporabljajo vsi_e člani_ce mreže. Vsi predmeti nosijo logotip in kontaktne informacije o mreži, ki tudi vizualno predstavlja vsi_e člane_ice. Tovrstne pripomočke, na primer namizne igre, vešče uporabljajo za navezovanje stikov z mladimi.

V knjižnici je najti predvsem strokovno literaturo o mladinskem delu v slovenščini in drugih jezikih. Med predmeti za izposojo najdemo igre s kartami in namizne igre, opremo za športne igre, zavojčke lubrikanta in kondomov z brošurami o varnem seksu ter informacijske letake o še celi vrsti drugih tem. Mladinske_i delavke_ci skrbijo za to, da je nabor orodij raznolik, saj delajo z mladimi zelo različnih ozadij in starosti. Ko mladinske_i delavke_ci načrtujejo obisk posameznih področij, upoštevajo tudi to, s katero starostno skupino tam večinoma navezujejo stike in ali so mladi tam še posebej naklonjeni določenim aktivnostim ali igram. Med študijskim obiskom smo obiskali predel mesta, kjer se prebivalke_ci popoldne zbirajo okoli košarkaškega igrišča, zato smo s sabo vzeli košarkaško žogo, igralne karte in preproste namizne igre.

Vse_i člani_ce mreže imajo tudi možnost udeležbe pri projektih Erasmus +. Vodje mreže izpolnjujejo prijavnice, iščejo projektne partnerje in zastopajo Slovenijo v mednarodni mreži mladinskih delavk_cev Dynamo International.

Vsem partnerskim organizacijam, ki so v dani sezoni aktivne pri uličnem delu z mladimi, nudijo možnost, da se udeležujejo projektov. Ni težko opaziti, da član_ice mreže zelo cenijo to možnost, saj so to omenili tako na srečanju s člani_cami mreže v Sloveniji kot tudi na študijskem obisku v Estoniji.

Kotiček za izmenjavo oblačil

Kotiček za izmenjavo oblačil

Na vhodu v prostore mladinskega centra Zavod Bob se na hodniku nahaja kotiček, kjer si lahko vsak ogleda in pomeri oblačila in modne dodatke. Vsak_a obiskovalka_ec mladinskega centra lahko brezplačno vzame in uporablja te kose. Oblačila za izmenjevalni kotiček večinoma dobijo v obliki donacij.

Mladinske_i delavke_ci skrbijo za čistočo in dostopnost tega kotička, ne vodijo pa evidence tega, kdo pomerja oblačila ali kako pogosto si kdo izbere kak kos iz ponudbe.

Takšen pristop se nam zdi zelo pomemben, saj si odraščajoči želijo preizkušati meje in iščejo lastno identiteto prek eksperimentiranja. Povsem prost pristop po lastnih željah ali potrebi po izbiri oblačil brez vsakršnih omejitev lahko na mlade deluje zelo osvobajajoče in opolnomočujoče. Z veseljem smo tudi opazili, da oblačil ne delijo na kategorije po spolu.

Nasploh je bilo čutiti zelo jasen občutek solidarnosti med člani_cami Zavoda Bob in Mreže Mlada ulica.

Proti koncu študijskega obiska so nam uslužbenke_ci Zavoda Bob ponudili priložnost, da pretresemo vse, kar smo se naučili tekom obiska in da skupaj z njimi sanjamo o tem, kakšne vrste mrež sodelovanja bi lahko vzpostavili v Estoniji. Za to smo uporabili metodo zmajevega sanjanja, ki jo je fasilitirala Sara Rodman.

Gre za koristno orodje, ki omogoči članicam_om skupine, da prisluhnejo željam in potrebam drug druge_ga ter si med sabo delijo ideje. Tekom zmajevega sanjanja gre skupina čez štiri korake: sanjanje (zbiranje informacij, pretresanje motivacijskih dejavnikov), načrtovanje (razpravljanje o možnosti alternativ, oblikovanje strategije in načrtovanje, kako testirati idejo), izvajanje (razpravljanje o tem, kako delujejo upravljalke_ci in doseganje dogovora glede kazalnikov napredka) ter praznovanje (mapiranje potrebnih veščin, zavedanje možnih rezultatov aktivnosti, ugotavljanje kako deliti lekcije).

Največja prednost metode zmajevih sanj je, da vsem članicam_om skupine nudi prostor in priložnost, da spregovorijo, tudi tiste_i, ki tekom skupinske razprave sicer niso tako asertivne_i , da bi spregovorile_i ali na lastno pobudo zastavljale_i vprašanja. Zahvaljujoč temu smo uspešno konsolidirali nova znanja, ki smo jih pridobili tekom študijskega obiska, opravili refleksijo izkušenj ter razmislili, kaj od videnega bi lahko uporabili pri lastnem delu, ko se vrnemo domov.

